

Voorstel

Gemeenteraad

Datum: 16 maart 2021
Zaak: 2021-004103
Portefeuillehouder: José van Schie

Opsteller: Maarten van der Werff
Contactgegevens: Jeroen.vanbrussel@midden-groningen.nl
Stukken ter inzage: uitgangspuntennotitie

Onderwerp: Raadsvoorstel uitgangspuntennotitie

1. Voorstel

- De Uitgangspuntennotitie sturingsfilosofie Omgevingswet voor de gemeente Midden-Groningen vast te stellen.

2. Inleiding

De Omgevingswet is vastgesteld door de rijksoverheid en treedt in werking op 1 januari 2022. De overheid wil met de Wet bereiken dat er in ons land een gezonde en veilige leefomgeving ontstaat en blijft bestaan en dat de ontwikkelingen in deze omgeving in dienst staan van maatschappelijke behoeften.

Uw raad heeft in april van het vorige jaar het programmaplan vastgesteld voor de invoering van de Omgevingswet in de gemeente. Het programmaplan geeft helderheid over onze bij de invoering van de Omgevingswet. Dat betreft de rol die de gemeente voor zichzelf ziet, het tempo waarin de verschillende instrumenten vormgegeven worden en hoe wij omgaan met de voor de Wet gestelde verbeterdoelen. Met de uitgangspuntennotitie wordt een verdieping op de uitgangspunten van de ambitie gemaakt. De vertaling gaat ons helpen om keuzes te maken bij de uitwerking van de instrumenten en ook in het werken daarmee in de transitiefase. Die fase loopt vanaf 1 januari 2022, het moment dat er een tijdelijk Omgevingsplan ontstaat van rechtswege, tot 1 januari 2030, de datum dat de gemeente een gebiedsdekkend Omgevingsplan moet hebben. In de tussenliggende tijd gaan wij werken met het tijdelijke Omgevingsplan en zullen werkende weg ook nog keuzes gemaakt gaan worden ten behoeve van het Omgevingsplan 2030.

In deze notitie doen wij, vanuit de gedachtenlijn van het programmaplan, een voorzet voor de sturingsfilosofie.

3. Publiekssamenvatting

Met ingang van 1 januari 2022 zal de Omgevingswet van kracht worden. De Omgevingswet vervangt bestaande wetten over de fysieke leefomgeving en moet zorgen voor een integrale en gebiedsgerichte benadering. De Omgevingswet wil het omgevingsrecht eenvoudiger en inzichtelijker maken.

De implementatie van de Omgevingswet ziet de gemeente Midden-Groningen als een groeimodel. We dragen er zorg voor dat de verplichte onderdelen gereed zijn bij invoering van de Wet en voor de andere zaken kiezen we een tempo dat aansluit bij ons als jonge fusiegemeente. Eerst worden de verplichte onderdelen ingevoerd en de komende jaren wordt toegewerkt naar een werkwijze die aansluit bij Het Kompas.

De gemeente Midden-Groningen heeft een programmaorganisatie opgezet om de implementatie van de Omgevingswet voor te bereiden. Eén van de projecten binnen dit programma is de ontwikkeling van het Omgevingsplan.

In het programmaplan zijn ambities op de verbeterdoelen van het Rijk vastgesteld. Voor het deelproject Omgevingsplan is een verdieping op deze ambities nodig. Er worden stapsgewijs keuzes gemaakt. Met deze uitgangspuntennotitie wordt besluiten voorgesteld.

4. Bevoegdheid van de raad

De raad krijgt het voorstel voorgelegd in haar kaderstellende rol.

5. Beoogd effect

De vertaling van de ambitie naar een sturingsfilosofie voor Midden-Groningen vraagt om een verdieping op de uitgangspunten van de ambitie. De vertaling gaat ons helpen om keuzes te maken bij de uitwerking van de instrumenten en ook in het werken daarmee in de transitiefase.

6. Historische context

Wij hebben onze ideeën over de veranderende rol van de gemeente omschreven in Het Kompas. “De overheid die midden in de samenleving staat, open en betrouwbaar is, minder voorschrijft en meer samenwerkt,” dat is precies de rol die de Rijksoverheid van gemeenten verwacht en beoogt met de invoering van de Omgevingswet.

In april 2020 is het programmaplan voor de invoering van de Omgevingswet in onze gemeente door uw raad vastgesteld. Het programmaplan geeft helderheid over onze ambitie bij de invoering van de Omgevingswet. Dat betreft de rol die de gemeente voor zichzelf ziet, het tempo waarin de verschillende instrumenten vormgegeven worden en hoe wij omgaan met de voor de Wet gestelde verbeterdoelen. Deze ambitie is behulpzaam geweest bij de voorbereidingen tot nu toe, maar nu wij aan de vooravond staan van de feitelijke implementatie op 1 januari 2022 hebben wij behoefte aan een nadere uitwerking van de uitgangspunten.

7. Argumenten

7.1 Rol programmagroep

Voor de implementatie van de Omgevingswet in onze gemeente is een programmagroep ingericht. De Uitgangspuntennotitie sturingsfilosofie Omgevingswet is door deze programmagroep opgesteld en door ons overgenomen. Wij leggen nu de Uitgangspuntennotitie sturingsfilosofie Omgevingswet aan u voor ter vaststelling.

7.2 Inspelen op de ambities vanuit het Programmaplan

In het programmaplan is aangegeven dat de invoering van de Omgevingswet gezien moet worden als een groeimodel. Het is niet mogelijk om vanaf de invoeringsdatum alles al helemaal klaar te hebben, daar is de klus te groot voor. Tegelijkertijd biedt een meer stapsgewijze invoering ook de mogelijkheid om te leren door te gaan doen. En dat is waardevol. De gedachte van het groeimodel komt ook voort uit het feit dat de gemeente vrij jong is en dat er, door extra tijd te nemen de ruimtelijke keuzes kunnen leiden tot een harmonisatie van het ruimtelijke beleid.

7.3 Samenwerking college en raad

Onder de Omgevingswet verandert de samenwerking tussen ons college en uw raad. De raad is verantwoordelijk voor de kaderstelling en zal meer gaan sturen op hoofdlijn dan eerder het geval was. Het college is, binnen de door de raad gestelde kaders verantwoordelijk voor de uitvoering. Dat is een heldere verdeling, maar in de praktijk zal dat best ook nog zoeken worden. Voor de invoering is het echter wel nodig dat op twee onderwerpen een aantal beslissingen genomen wordt, zodat de besluitvorming door kan lopen na 1 januari 2022. Dit betreft het bindend adviesrecht en het besluit over delegatie van de raad aan het college. Om daar de keuzes in te kunnen maken is het goed om dat te doen indachtig de verbeterdoelen van de Omgevingswet;

1. Leefomgeving centraal
2. Ruimte voor maatwerk
3. Snellere en betere besluitvorming
4. Inzichtelijk omgevingsrecht

De voorgestelde keuzes in de Uitgangspuntennotitie sturingsfilosofie Omgevingswet zijn erop gericht om deze verbeterdoelen te behalen met inachtneming van de hiervoor geschetste verandering in de samenwerking tussen ons college en uw raad.

In het navolgende zijn de 4 verbeterdoelen nader toegelicht.

Ad. 1 Leefomgeving centraal

Waar wij voorheen vooral sectoraal beleid vaststelden, is er straks onder de Omgevingswet de vereiste om de leefomgeving integraal te benaderen. In de omgevingsvisie geeft de gemeente haar visie op hoofdlijnen voor het hele gemeentelijke grondgebied aan en doet dat integraal. Daarbij staan de maatschappelijke doelen die de gemeente wil bereiken centraal.

De omgevingsvisie is daarmee het belangrijkste, kaderstellende instrument van uw raad. De visie vormt de basis voor het omgevingsplan, waarmee regels worden gesteld voor de functies en activiteiten die een plek kunnen krijgen in de leefomgeving.

Ook het omgevingsplan is een instrument van de raad. Beide documenten zijn dynamisch, zo is de gedachte van de wetgever. Dus ook hier; door te doen en te leren, kan aangepast worden. Dat

aanpassen sluit goed aan bij de ontwikkelingen die plaats vinden en daarmee kunnen de gemeentelijke kaders actueel gehouden worden.

Om dat dynamische proces plaats te laten vinden is het zaak dat uw raad zelf blijft gaan over de zaken die kaderstellend zijn en de zaken die veel maatschappelijke belangstelling hebben. Voor de andere onderwerpen is het voorstelbaar dat ons college bevoegd is om daarin te besluiten.

Ad. 2 Ruimte voor maatwerk

De te stellen kaders door uw raad worden vertaald in het omgevingsplan. Dat plan is bindend voor gemeente en samenleving en geeft aan waar mogelijkheden liggen, geeft duidelijkheid en biedt rechtszekerheid. Nieuw onder de Omgevingswet is het feit dat gemeenten een eigen afwegingsruimte krijgen en maatwerk mogen bieden in regels. In het omgevingsplan kan dus voor gebieden gedifferentieerd worden in de regels. Daar schuilt een risico in van maatschappelijke discussie. Voor de start van het omgevingsplan stellen wij voor om zoveel mogelijk te werken met uniforme regels en maatwerk te bieden waar dat nodig is. Belangrijk is dat, als daar gebruik van gemaakt wordt dat er een goede dialoog gevoerd wordt met de omgeving en dat de omgevingsvisie de handvatten biedt voor het uitleggen van het maatwerk.

Ad. 3 Snellere en betere besluitvorming

Dit verbeterdoel heeft een inhoudelijke en een procescomponent. Met name het punt van de snelheid is voor de rijksoverheid een belangrijk winstpunt van de Omgevingswet. De eerste winst zit erin dat vergunningen verleend moeten worden binnen 8 weken en dat vraagt een goede voorbereiding en besluitvorming. Ook vraagt het om het maken van pragmatische keuzes. Datgene bij ons college laten wat binnen de kaders blijft en bij uw raad waar het gevoelig is of kaderstellend. Omwille van de tijd maar ook omdat het kan. Ook hier draait het weer om een duidelijke koers voor onze gemeente en klantgericht en daadkrachtig handelen.

Ad. 4 Inzichtelijk omgevingsrecht

Onze dienstverlening is onlosmakelijk verbonden aan de hoge ambitie. Onze inwoners en bedrijven kunnen zien waar iets wel of niet kan of mag. Dat doen we via DSO. Ook willen we dingen niet onnodig lastig maken. Voor sommige dingen is geen vergunning nodig en voor andere dingen wel. Soms volstaat een melding. In de omgevingsvisie geven we aan welke dingen we van belang vinden en willen beschermen en het omgevingsplan leggen we de regels daarvoor vast. Die twee kaderstellende stukken en een goede dialoog met de omgeving bieden houvast bij het dereguleren waar dat kan en het regelen waar het moet.

8. Kanttekeningen en risico's

8.1 Veranderende samenwerking

Onder de Omgevingswet verandert de samenwerking tussen ons college en uw raad. U bent verantwoordelijk voor de kaderstelling en zal meer gaan sturen op hoofdlijn dan eerder het geval was. Ons college wordt, binnen de door u gestelde kaders, verantwoordelijk voor de uitvoering. Deze rolverdeling draagt bij aan klantgericht en daadkrachtig handelen.

Net als de invoering van de Omgevingswet zien wij ook de veranderende samenwerking als een groeimodel.

8.2 mogelijke vertraging inwerkingtreding Omgevingswet

De beoogde inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2022 staat nog niet definitief vast. Eventueel uitstel heeft geen gevolgen voor de voorgestelde keuzes.

9. Financiële paragraaf

Het uitvoering geven aan de Uitgangspuntennotitie wordt gedekt door het beschikbare budget voor het programma “Implementatie Omgevingswet”.

Een van de voorstellen in de Uitgangspuntennotitie is om de regeldruk te verminderen door het terugdringen van het aantal vergunningen en meldingen. Met de Omgevingsdienst Groningen wordt gewerkt aan een nieuw financieringsmodel. Vanuit dit proces worden ook de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet, waaronder de verlaging van de regeldruk, in beeld gebracht. De gevolgen voor onze gemeente zullen hierbij naar verwachting niet nadelig zijn ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt voort uit het feit dat wij nu alle Wabo-taken hebben uitbesteed aan de Omgevingsdienst Groningen.

Tegelijkertijd met de Omgevingswet treedt de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in werking. Deze wet behelst dat de bouwtechnische toetsing van het bouwen van bouwwerken in gevolgklasse I niet meer door de gemeente wordt gedaan, maar door een onafhankelijke private kwaliteitsborger. Dit betreft met name de reguliere woningbouw. Samen met de Omgevingsdienst Groningen wordt gewerkt aan het inrichten van de nieuwe processen hieromtrent en is ook een beeld geschetst van de financiële gevolgen. Grosso modo houdt dit voor ons in dat minder legesopbrengsten zijn te verwachten, maar dat gelijk is aan de wegvallende kosten voor het toetsen en het toezicht daarop. Daarnaast is een geringe kostenstijging te verwachten als gevolg van een iets grotere administratieve afhandeling als gevolg van het meldingsproces waarvoor geen leges in rekening mogen worden gebracht. Hiervoor is een onderzoek uitgevoerd, waarbij onze gemeente als pilot is gebruikt voor de Omgevingsdienst Groningen.

10. Communicatie

Wij hebben een actieve rol om alle belanghebbenden op een juiste wijze te betrekken en te informeren. Dit doen wij aan de hand van een communicatiekalender.

11. Draagvlak en vervolgtraject (afstemming, tijdspad)

In afstemming met de griffie en de raads werkgroep is voor 2021 een planning opgesteld voor de bespreek- en beslispunten tot de invoering van de Wet. Concreet zijn de onderwerpen uit deze uitgangspuntennotitie al besproken met uw raad tijdens een informatieve bijeenkomst in november 2020. Daar verzorgde Pro-facto in samenwerking met het programmateam “Implementatie Omgevingwet” een introductie op het adviesrecht, de mogelijkheid van delegatie en deregulering.

De Uitgangspuntennotitie sturingsfilosofie Omgevingswet zal op 7 april 2021 aan uw worden toegelicht in een technische informatiesessie.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Groningen,

A. Hoogendoorn
Burgemeester

H.J.W. Mulder
Secretaris

Bijlage:

- 1 Uitgangspuntennotitie
- 2 Lijst met onderwerpen VVGB